

... I książki mają swoją historię ...

"*Habent sua fata libelli*" - to łacińskie przysłowie, które przetłumaczone na język polski brzmi: "**I książki mają swoją historię**", doskonale oddaje historię kilkudziesięciu najstarszych książek znajdujących się w księgozbiorze biblioteki szkolnej ZSGH w Bytomiu.

W naszym księgozbiorze najstarszą jest książka z roku **1864** pod tytułem "Sielanki i kilka innych pism polskich Szymona Szymonowicza" wydana przez Stanisława Węclewskiego nauczyciela wyższego przy Królewskim Gimnazjum Katolickim w **Chełmnie** nakładem i czcionkami Ignacego Danielewskiego.

Jakie historyczne wydarzenia rozegrały się na ziemiach polskich w roku wydania naszej najstarszej książki - **1864**? Do jesieni trwało polskie powstanie narodowe przeciwko Imperium Rosyjskiemu. Rok 1864 to tragiczna śmierć polskich Powstańców (m. in. ostatniego dyktatora Powstania Styczniowego Romualda Traugutta), którzy zostali powieszeni na murach Cytadeli Warszawskiej. To wprowadzenie przez rosyjskich zaborców reformy szkolnictwa, której celem była planowana rusyfikacja narodu polskiego, to wysyłki na katorgę lub zesłanie na Sybir polskich patriotów, kasacje polskich klasztorów i majątków szlacheckich za udział w Powstaniu Styczniowym... To piękny, patriotyczny zryw i zarazem tragiczny, przygnębiający czas... Ale również 1864 to rok narodzin jednego z najwybitniejszych polskich pisarzy, który czterokrotnie nominowany był do Literackiej Nagrody Nobla - Stefana Żeromskiego, autora m. in. Waszych lektur szkolnych: "Ludzie bezdomni", "Przedwiośnie", "Szyfowe prace".

Chełmno - miasto, w którym wydano tę naszą najstarszą książkę, w 1864 roku pod zaborami pruskimi "(...) *było ważnym ośrodkiem szkolnictwa. Działy tu szkoły elementarne raz wyższe: Gimnazjum Katolickie o bardzo wysokim poziomie nauczania (...)* Bardzo ważną pozycję w polskim życiu narodowym pełniło Chełmno w okresie nasilonej germanizacji (...) Powstanie styczniowe rozbudziło w uczniach gimnazjum nastroje patriotyczne, zaczęły działać tutaj organizacje filomackie. Prawdziwe jednak nadzieje na odrodzenie się państwa polskiego nastąpiły dopiero po klęsce Niemiec po I Wojnie Światowej, kiedy to zgodnie z Traktatem Wersalskim ziemia chełmińska, Chełmno wraz z częścią Pomorza Gdańskiego przypadła Polsce (...)" [źródło: <http://moje-chełmno.pl/historia/zabory>]. Dowiadujemy się więc, że w czasie trwania Powstania Styczniowego **uczniowie z gimnazjum chełmińskiego organizowali prace formacyjne w duchu patriotycznym walcząc w ten sposób o polskość swojej małej Ojczyzny.**

Skąd więc ta książka wydana przez nauczyciela chełmińskiego gimnazjum znalazła się w zbiorach naszej szkolnej biblioteki? Nie wiem, są przypuszczenia, że w tych burzliwych czasach książka, pieczołowicie chroniona dla przyszłych pokoleń, "wędrowała" z jakąś polską rodziną szukającą swojego miejsca na polskiej ziemi. Może ktoś z potomków uczniów chełmińskiego gimnazjum osiedlił się w Bytomiu i ofiarował tę książkę dopiero co tworzącej się bibliotece szkolnej Gastronomia w 1946 roku?

Została ona i przez nas, nauczycieli bibliotekarzy ZSGH w Bytomiu ocalona od zapomnienia - jest przecież świadkiem niejednego wydarzenia i zapewne czeka na pasjonata historii, by odkrył nam jej fascynujące dzieje...

Zakończę te rozważania rozwinięciem przytoczonego na początku przysłowia: "*Pro captu lectori habent sua fata libelli*" - ta łacińska złota myśl autorstwa Terencjanusa Maurusa w przetłumaczeniu na język polski brzmi: "**Los książek zależy od pojętności czytelników**".

Tekst i opracowanie Radosława Misiótek

Bibliografia:

<http://moje-chelmno.pl/historia/zabory>

<http://pl.wikipedia.org> [hasła: 1864; Powstanie Styczniowe]

http://pl.wiktionary.org/wiki/pro_captu_lectoris_habent_sua_fata_libelli

Można zapoznać się z listą najstarszych książek w zbiorach biblioteki szkolnej ZSGH w Bytomiu na <https://www.zsgh.bytom.pl/index.php?plik=biblioteka> w: Zestawienia tematyczne.